

(แบบฟอร์ม) รายการวิทยุเพื่อนเกษตร
ประจำเดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2569
เรื่อง แนวทางการดูแลแมลงเศรษฐกิจในช่วงอุณหภูมิสูงขึ้นจากภาวะเอลนีโญ

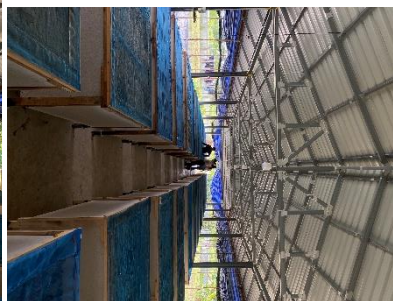
สำหรับแมลงเศรษฐกิจที่จะมาแนะนำวันนี้ ได้แก่ จิ้งหรีด ผีเสื้อพันธุ์ ผีเสื้อโพรง ชันโรง และครั่ง ค่ะ

1. จิ้งหรีด

จิ้งหรีดเจริญเติบโตได้ดีในช่วงฤดูร้อน (อุณหภูมิเฉลี่ย 28 – 32 องศาเซลเซียส) และแม่พันธุ์จิ้งหรีดวางไข่ได้ดี รวมถึงไข่จิ้งหรีดมีการฟักเป็นตัวอ่อนได้ค่อนข้างเร็วอีกด้วย อย่างไรก็ตาม การเลี้ยงจิ้งหรีดในช่วงร้อนหรือช่วงอุณหภูมิสูงขึ้นก็ยังคงต้องได้รับการดูแลจัดการการเลี้ยงให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งเกษตรกรผู้เลี้ยงจิ้งหรีดต้องมีข้อควรระวังในการเลี้ยงจิ้งหรีด ดังนี้

1.1 โรงเรือน ควรตั้งในที่ที่มีอากาศถ่ายเทสะดวก ปลอดภัยจากศัตรูจิ้งหรีด เช่น มด จิ้งจก ตุ๊กแก หนู เป็นต้น

1.2. รูปแบบการเลี้ยงจิ้งหรีดในปัจจุบัน จะเป็นการเลี้ยงในวงบ่อปูน บ่อสี่เหลี่ยม บ่อสมาร์ทบอร์ด ไม่ว่าจะเป็นบ่อลักษณะอย่างไรก็จำเป็นต้องทำความสะอาดบ่อ หรือตากบ่อก่อนเลี้ยงจิ้งหรีด ตลอดจนทำความสะอาดภาชนะใส่น้ำ ใส่อาหาร ที่ใช้เลี้ยงจิ้งหรีดด้วย เป็นการป้องกันโรคที่จะเกิดกับจิ้งหรีดได้อีกทางหนึ่ง

1.3 ควรจัดที่หลบซ่อนของจิ้งหรีดภายในกล่องเลี้ยงให้มีมากพอและจัดให้โปร่ง เพื่อให้ภายในกล่องเลี้ยงมีการถ่ายเทอากาศได้ดี และไม่ควรเลี้ยงจิ้งหรีดในบ่อแน่นจนเกินไป

1.4 ซึ่งในช่วงฤดูร้อนน้ำจะระเหยได้ไว ควรให้น้ำสะอาดและเปลี่ยนน้ำทุกวัน โดยอาจนำวัสดุที่ดูดซับน้ำได้ใส่ในถาดน้ำด้วยเพื่อให้น้ำระเหยช้าลง ถ้าหากอุณหภูมิภายในโรงเรือนสูงมากเกินไป สามารถใช้พัดลมระบายอากาศหรือฉีดพ่นละอองน้ำบนหลังคาและรอบ ๆ โรงเรือนเพื่อช่วยระบายความร้อน ลดอุณหภูมิภายในโรงเรือน และควรเก็บมูลจิ้งหรีดเดือนละสองครั้งเพื่อระบายอากาศภายในบ่อ

1.5 อาหารที่ใช้เลี้ยงจิ้งหรีด ถ้าเป็นอาหารสำเร็จรูปต้องไม่ปนเปื้อนและไม่เสื่อมคุณภาพ ถ้าเป็นพืชผัก เช่น ฟักทอง หรือผักพื้นบ้านอื่น ๆ ต้องปลอดภัยจากสารเคมี หากกินอาหารที่มีสารเคมีปะปนอยู่จะทำให้จิ้งหรีดตายได้

1.6 และหากพบว่าจิ้งหรีดตาย ต้องสังเกตว่าซากจิ้งหรีดมีกลิ่นเหม็นหรือไม่ ถ้ามีกลิ่นเหม็นแสดงว่าจิ้งหรีดตายเนื่องจากติดเชื้อจุลินทรีย์แบคทีเรีย หรือไวรัส เช่น โรคท้องบวม เป็นต้น ต้องทำลายซากจิ้งหรีดที่เป็นโรคโดยการฝังใต้ระดับผิวดินไม่ต่ำกว่า 20 เซนติเมตร ป้องกันสัตว์อื่นมาขุดคุ้ย แล้วรดด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรคหรือปูนขาว หรือเผาทำลายซาก ตลอดจนทำความสะอาดอุปกรณ์

2. ผึ้งพันธุ์ ผึ้งโพรง และผึ้งชันโรง

ผึ้งพันธุ์ ผึ้งโพรง และผึ้งชันโรง จะเจริญเติบโตได้ดีในช่วงอุณหภูมิระหว่าง 25 – 30 องศาเซลเซียส แต่หากอุณหภูมิสูงกว่า 35 องศาเซลเซียส จะทำให้เกิดความเสี่ยงต่อพัฒนาของดักแด้จนไปถึงตัวเต็มวัยไม่แข็งแรงได้ ทำให้ประชากรภายในรังน้อยลง เกิดการล่มสลายของรังผึ้งและชันโรงได้ ดังนั้น ช่วงที่อุณหภูมิเริ่มสูงขึ้นเกษตรกรจึงควรติดตามตรวจสอบสภาพอากาศ คาดการณ์การเกิดภัยในพื้นที่วางรังผึ้ง และบันทึกน้ำหนักรัง เพื่อวางแผนการตั้งรัง สถานที่ตั้ง การเคลื่อนย้ายรัง การดูแลและเก็บเกี่ยวน้ำผึ้งให้ได้ประสิทธิภาพ ดังนี้

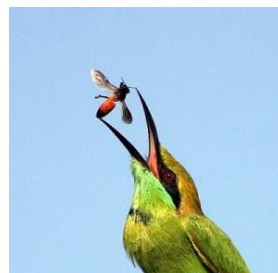

วิธีการดูแลผึ้งพันธุ์ ผึ้งโพรง และผึ้งชันโรง ในช่วงฤดูแล้ง จะต้องคำนึงถึงปัจจัยหลักสำคัญ ได้แก่

2.1 ด้านอาหาร ซึ่งสถานที่ตั้งรังจำเป็นต้องมีแหล่งอาหารและน้ำเพียงพอสำหรับผึ้งและชันโรงด้วย เนื่องจากในช่วงฤดูแล้งมักขาดแคลนน้ำและพืชอาหารในธรรมชาติ เกษตรกรจึงควรจัดเตรียมแหล่งน้ำสะอาดใกล้รังเพื่อให้ผึ้งใช้ระเหยน้ำลดความร้อน และหากมีการเลี้ยงผึ้งและชันโรงจำนวนมาก ควรปลูกพืชอาหารเสริมที่โตง่ายสามารถออกดอกได้ตลอดทั้งปี เช่น พืชตระกูลแตง ผักโขม ข้าวโพด ทานตะวัน เพื่อเพิ่มแหล่งอาหารให้กับประชากรในรังผึ้งและชันโรงที่เลี้ยงไว้ หรือให้อาหารเสริมทดแทนในช่วงที่มีการขาดแคลนอาหารเสริม เช่น น้ำหวาน เกสรเทียม เป็นต้น

2.2 เกษตรกรควรหมั่นตรวจดูสภาพรังเลี้ยงผึ้งและชันโรงอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เพื่อตรวจดูการถูกรบกวนจากศัตรู ตรวจดูปริมาณการเจริญเติบโต สภาพความสมบูรณ์ของรัง ถ้าพบศัตรูของผึ้งและชันโรง เช่น นก ต่อ มด เป็นต้น ควรเคลื่อนย้ายรังไปที่ตั้งใหม่

3. ครึ่ง

ครึ่งเป็นเป็นแมลงเศรษฐกิจที่มีความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ โดยเฉพาะภาวะอุณหภูมิที่สูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อตรงต่อการเจริญเติบโต อัตราการรอดชีวิต และปริมาณผลผลิตของครึ่ง สำหรับปัจจัยด้านภูมิอากาศที่สำคัญ ได้แก่ อุณหภูมิ ความชื้นสัมพัทธ์ และปริมาณน้ำฝน ซึ่งหากมีระดับสูงหรือต่ำเกินไปความเหมาะสม ล้วนส่งผลกระทบต่อวงจรชีวิตและการพัฒนาของครึ่งทั้งสิ้น ปัจจุบันการเกิดสภาวะอากาศร้อนต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน ส่งผลให้ครึ่งเกิดการอ่อนตัวและปิดกั้นรูหายใจของครึ่ง ทำให้ครึ่งอ่อนแอและมีอัตราการตายเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้ผลผลิตลดลงอย่างมีนัยสำคัญ กรณีที่การเลี้ยงครึ่งไม่ประสบผลสำเร็จหรือครึ่งตาย มีแนวทางการจัดการและแก้ไขปัญหาสามารถดำเนินการ ดังนี้

3.1 ควรตัดแต่งกิ่งต้นไม้ใหม่ในลักษณะเดียวกับการตัดเก็บผลผลิตครั้ง เพื่อกระตุ้นให้ต้นไม้แตกกิ่งอ่อนและฟื้นฟูความสมบูรณ์ของทรงพุ่ม ซึ่งจะเอื้อต่อการปล่อยครั้งสำหรับการเพาะเลี้ยงใหม่ได้ภายในระยะเวลาประมาณ 1-2 ปี

3.2 มีการให้น้ำต้นไม้สำหรับเลี้ยงครั้ง ซึ่งสามารถช่วยลดอุณหภูมิรอบต้น และ เพิ่มความชื้นในดิน โดยเลือกวิธีการให้น้ำ แบบท่วม แบบร่อง และแบบสปริงเกอร์ เพื่อเพิ่มความชื้นสัมพัทธ์ในบริเวณทรงพุ่ม

3.3 ให้ปุ๋ยทางใบสำหรับต้นไม้ที่ปล่อยครั้งซึ่งสามารถลดอัตราการสูญเสียของผลผลิตของครั้งได้

3.4 ป้องกันและกำจัดศัตรูของครั้ง ได้แก่ เพลี้ยแป้ง มด เป็นต้น

3.5 ทำแนวกันไฟ รอบบริเวณแปลงปลูกต้นไม้เลี้ยงครั้ง

3.6 สำหรับผู้ที่ประสงค์ปลูกต้นไม้ที่ใช้เลี้ยงครั้งในพื้นที่ปลูกใหม่ ควรพิจารณาคัดเลือกพื้นที่ที่มีสภาพแวดล้อมเหมาะสม เพื่อช่วยลดผลกระทบจากสภาวะอากาศร้อนจัด โดยควรเลือกพื้นที่บริเวณที่ใกล้ที่มีแหล่งน้ำ เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวมักมีความชื้นสัมพัทธ์สูงและมีอุณหภูมิต่ำกว่าพื้นที่เปิดโล่งทั่วไป ส่งผลให้สภาพอากาศเหมาะสมต่อการเลี้ยงครั้ง และการเจริญเติบโตของต้นไม้

